

ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΑΝΩΓΕΙΩΝ

73^η επέτειος

(Ανώγεια- Αρμί, 13 Αυγούστου 2017)

Το ποινικό δικαίωμα στο φως

Των Ανωγείων Μαρία

*Μάθε να κλαις
Μνήμη μαρτύρων και θυμίαμα τα λόγια των δακρύων
Τρεις στρώσεις στάχτη κάτω από τα πόδια μας
Κι ο πόνος δε γεννάει δικαιώματα
Γιατί, θαρρείς, φορέσαμε κατάσαρκα τη νύχτα;*

*Μαρία των Ανωγείων, του Διστόμου Μαρία
Είναι μεγάλη γενναιότητα να κλαις
Ανυπεράσπιστα μη μένει η αθωότητα μες στα χαλάσματα
Για το απαρηγόρητο κενό διάβημα το δάκρυ
Κι είναι πάλι, που σου μιλώ, η εβδομάδα των θρήνων*

*Ανώνυμη Μαρία, μάνα, αδελφή μας και πατρίδα μας
Το βλέπεις πως οι άγιοι δε γελούν στα εικονίσματα
Πρέπει να αντέχει στη φωτιά ό,τι είναι φως να δώσει
Μάθε να κλαις, το δάκρυ παιδικής ψυχής απόσταγμα
Κι είναι πάντα, που σου μιλώ, η εβδομάδα των ύμνων*

*Μαρία της πέτρας, μείνε, όπως είσαι, μέσα στη σιωπή
Και κάθε που στο δίκιο καταφεύγω του βουνού
Και κάθε που στεφανωμένος πίσω γυρίζω, ως έμαθες
Συνέχισε να κλαις. Το εναλλασσόμενο δάκρυ
Κινούσε από πάντα τη φτερωτή της καρδιάς μας*

*Γυναίκα, Ανωγειανή ψυχή, με τις σεμνές ανάγκες
Των επίγειων χρόνων μας το άγγιγμα...
Μετράς τα χρόνια σου, λείπουν τα καλύτερα
Και καν δε δώσαμε σε δρόμο τ' όνομά σου
Και σε πλατείες μες στα μαύρα δε σε μαρμαρώσαμε!*

*Όμως παρηγορήσου και μην κλαις
Έχει η καρδιά το εικονοστάσι της κι εκεί έχεις θέση!*

Σεβασμιότατε, σεβαστοί πατέρες
Εξοχότατε κύριε πρόεδρε της Ελληνικής Δημοκρατίας

Αξιότιμοι κύριοι εκπρόσωποι Αρχών και Φορέων
Εκλεκτοί προσκεκλημένοι Αγαπητοί συγχωριανοί.

Συγχωρέστε τη μικρή λυρική παρέκκλιση από το πρωτόκολλο, έχει ασφαλώς κι ο τύπος την ουσία του, όμως, αν είναι τρόπος, το χρέος το σωστό πρέπει να εξοφλείται στην ώρα του.

Μιλώντας για όλους, μιαν αλήθεια, από τις πιο πικρές και ίσως γι' αυτό αληθινότερη, μας αποκαλύπτει ο Γάλλος φυσικομαθηματικός και στοχαστής Πασκάλ, χαράζοντας άπαξ και εξακολουθητικά το περίγραμμα της ανθρώπινης μοίρας!

«Το μεγαλείο του ανθρώπου, λέει, βρίσκεται στην επίγνωση της αθλιότητάς του!»

Αργότερα πολύ ο Μπέρτολ Μπρέχτ, θέλοντας, θαρρείς, να δοκιμάσει την αντοχή του ηθικού μας προστάγματος «Ελευθερία ή Θάνατος», ή μήπως για να οδηγήσει τη σκέψη μας επέκεινα των ηθικών διλημμάτων, σημείωνε το μνημειώδες εκείνο: «Αλίμονο στους λαούς, που έχουν ανάγκη από ήρωες», γνωρίζοντας ωστόσο πως και δυο φορές και τρισαλίμονο σε εκείνους, που, ενώ έχουν ανάγκη από ήρωες, δε διαθέτουν.

Τις αφοριστικές αυτές αλήθειες βιώνουμε ως λυτρωτική εμπειρία κάθε φορά, που του κύκλου τα γυρίσματα μας ξαναφέρνουν πίσω σε στιγμές τραγικές και μεγαλειώδεις, όπως τα 22 μερόνυχτα, που μνημονεύουμε σήμερα, όταν ο τόπος αυτός παραδόθηκε στις φλόγες και τη δυναμίτιδα, δικασμένος για υπερβάλλοντα πατριωτισμό και εξέτισε την ποινή του, παραδείγματος χάριν!

Κι είναι πάλι η ώρα που πρέπει, να τιμήσουμε τις ιερές μνήμες, να δώσουμε βήμα στα γεγονότα, να αποκρυσταλλώσουμε την ιστορική αλήθεια και μέσα από αυτήν να στερεώσουμε, το κατά δύναμη, την εθνική μας πίστη.

Είναι η ώρα της μνήμης και της περίσκεψης, για να μη γίνονται οι οδυνηρές επέτειοι γιορτές σαν φανερές συνομωσίες, που ερήμην των γεγονότων παραγράφουν ή μυθοποιούν την πραγματικότητα!

Η απόσταση των 73 χρόνων από το δίσεκτο εκείνο Αύγουστο του '44 επιτρέπει με καθαρότερο μάτι και διαυγέστερη ψυχή να αποτιμήσουμε τα γεγονότα.

Και μετά τον πρώτο, αλλά κυρίως μετά το δεύτερο μεγάλο πόλεμο, υπήρξαν λαοί και όχι λίγοι, που έπρεπε να αποκηρύξουν από ντροπή το πρόσφατο παρελθόν τους, και κατέφυγαν στη συλλογική αμνησία, για να μπορέσουν με κάποιον αυτοσεβασμό να συνεχίσουν την ιστορία τους.

Η πατρίδα μας δεν ήταν ανάμεσά τους. Η Στάση της στην πρώτη πράξη του τελευταίου πολέμου, με τη συντριβή του φασιστικού δόρατος, διέλυσε το μύθο του αήττητου των δυνάμεων του Άξονα, κερδίζοντας τον παγκόσμιο θαυμασμό και η Αντίστασή της σε όλη τη διάρκεια της Γερμανικής επιβολής διέσωσε την ελευθερία και την τιμή της και συνέβαλε αποφασιστικά να

κρατηθούν όλες εκείνες οι αξίες πάνω στις οποίες είχε θεμελιωθεί ο Δυτικός και δι' αυτού ο παγκόσμιος πολιτισμός.

Η αντίσταση για την Κρήτη εναντίον των Γερμανών ξεκίνησε το Μάη του '41 στο Μάλεμε και ειδικότερα για τους Μυλοποταμίτες, ανάμεσα στους οποίους και πολλοί Ανωγειανοί, στην περιοχή του Λατζιμά, όπου υποδέχτηκαν κατ' ουσίαν άοπλοι, ή με όποιο μέσο διέθεταν κι αργότερα με τα όπλα των αντιπάλων τους ουρανοκατέβατους εισβολείς.

Μετά την επικράτηση των Γερμανών η Κρήτη έπεσε, αλλά δεν παραδόθηκε. Σε όλη τη διάρκεια της κατοχής σε ολόκληρο το νησί οργανώθηκαν και έδρασαν αντιστασιακές οργανώσεις, παθητικής αντίστασης στην αρχή, ένοπλου αγώνα στη συνέχεια, αντιτάσσοντας το δικό τους ΟΧΙ στην εδραίωση του Γερμανικού καθεστώτος κατοχής.

Από τις τέσσερις πιο οργανωμένες αντιστασιακές ομάδες, του Πετρακογιώργη, του Μανώλη Μπαντουβά και του Αντώνη Γρηγοράκη, εκείνη, που αφορά στα Ανώγεια, και έδρασε στην περιοχή του άνω Μυλοποτάμου με φυσική έδρα τον Ψηλορείτη είναι η Ανεξάρτητη Ομάδα Ανωγείων, που με την ένταξή της στο Ε.Α.Μ μετωνομάζεται σε Επαρχιακή Επιτροπή Άνω Μυλοποτάμου και μετά την απόσχισή του και την ένταξή της στην Εθνική Οργάνωση Κρήτης, σε Περιφερειακή Οργάνωση Κρήτης.

Η οργάνωση αυτή ευτύχησε να έχει επικεφαλής δυο αληθινά διορατικούς και ρωμαλέους πατριώτες, το Γιάννη Δραμουντάνη ή Στεφανογιάννη και μετά τη σύλληψη και την επί τόπου εκτέλεσή του από τους Γερμανούς στις 13 Φλεβάρη του '44, το Μιχάλη Ξυλούρη ή Χριστομιχάλη.

Υπό τη συνετή και γενναία ηγεσία των αντιπροσωπευτικών αυτών Ανωγειανών, που πάμπου προς πάμπου ήξεραν πως, όπου η ελευθερία φιμώνεται και οι κλειστοί δρόμοι στενεύουν τον κόσμο, τα μονοπάτια τον κάνουν απέραντο, οδήγησαν τα βήματα των ελεύθερων πολιορκημένων των Ανωγείων στα απρόσιτα λημέρια του Ψηλορείτη, από όπου εξορμώντας έκαναν κάθε δυνατή ζημιά στον κατακτητή.

Τα Πετραδολάκια, ο Μαυριάς, ο κάμπος της Νίδας, το Κορίτσι, ο Γουρνόλακος, ο Πετριάς, ο Ποταμός του Μάκρη, τα Σίσαρχα, το Γωνιανό φαράγγι, τα Τυλισσανά Αλώνια, το Κερατίδι, η Δαμάστα, το Σφακάκι είναι κάποιοι μόνο από τους τόπους του Ανωγειανού «Μολών Λαβέ», λέξεις και τόποι, που έκτοτε συνωνυμούν στη μνήμη μας με μετερίζι τσ' αθροπιάς, τραγούδι κατηχητικό της αγωγής μας.

Η συνολική προσφορά της αντίστασης των Ανωγειανών στον αγώνα για την αποτίναξη του κατοχικού ζυγού είναι ανεκτίμητη: Πέρα από τα σαμποτάζ και τις ένοπλες συγκρούσεις, πού έφθειραν και απασχολούσαν τους Γερμανούς, στην ζοφερή ατμόσφαιρα της κατοχής κράτησε αδούλωτο το φρόνημα ανταρτών και αμάχων, παρέσχε κάθε δυνατή βοήθεια δίνοντας καταφύγιο στις συμμαχικές αποστολές, οργάνωσε δίκτυο κατασκοπίας, δίνοντας σημαντικές πληροφορίες στο στρατηγείο της Μέσης Ανατολής και

τέλος διέσωσε το ιστορικό αρχείο της περιόδου, για να έχουν κοντά στη γνώση και μνήμη οι φύλακες.

Το τίμημα για όλην αυτήν τη δράση ήταν ακριβό:

Στην περίοδο '40- 44, ο φόρος αίματος των Ανωγειανών ανέρχεται σε 161 νεκρούς από συγκρούσεις και εκτελέσεις, 161 ζώες κατατεθειμένες στο ταμείο παρακαταθηκών της πρόσφατης ιστορίας του τόπου. Προσθέστε τις παράπλευρες απώλειες από τις ασθένειες και την ασιτία, τον ανείπωτο πόνο, το φόβο, τις εκτοπίσεις και τις αγγαρείες, τις στερήσεις, τις κακουχίες και τους εξευτελισμούς, γιατί τον πόλεμο αυτό, όπως και οι άλλοι κατακτημένοι λαοί οι κάτοικοι των Ανωγείων τον βίωσαν ως **εμπειρία καθολική**, αποκορύφωμα της οποίας υπήρξε το ισοπεδωτικό ολοκαύτωμα του χωριού τους, το τρίτο στην ιστορία του .

Η διαταγή του φρουράρχου Κρήτης είναι αποκαλυπτική για το πώς, ώρα που διαισθάνονται την ήττα, οι κατακτητές εισέπραξαν την αντίσταση των κατοίκων.

Επειδή η πόλις των Ανωγείων είναι κέντρο της Αγγλικής κατασκοπίας εν Κρήτη

Και επειδή οι Ανωγειανοί εξετέλεσαν το φόνο του λοχίου φρουράρχου Γενί –Γκαβέ και της υπ' αυτόν φρουράς

Και επειδή οι Ανωγειανοί εξετέλεσαν το σαμποτάζ της Δαμάστας

Επειδή εις Ανώγεια ευρίσκουν άσυλον και προστασίαν οι αντάρται των διάφορων ομάδων αντιστάσεως

Και επειδή εκ των Ανωγείων διήλθον και οι απαγωγείς με τον στρατηγόν φον Κράϊπε χρησιμοποιήσαντες ως σταθμόν διακομηδής τα Ανώγεια, **διατάσσομεν** την **ΙΣΩΠΕΛΩΣΙΝ** τούτων και την εκτέλεσιν παντός άρρενος όστις ήθελεν ευρεθεί εντός του χωριού και πέριξ αυτού εις απόστασιν ενός χιλιομέτρου. Χανιά 13-8 1944

«Μετά από κάθε ελευθερία, λέει ο Καμύ, υπάρχει μια δικαστική απόφαση».

Στρατιώτη Μίλλερ, 73 χρόνια μετά η απολογία μας παραμένει αμετάθετη:

Αποδεχόμαστε όλες τις κατηγορίες, τιμητικότερη ποινή δε θα μπορούσε να υπάρξει, όμως σας διέφυγε πως πατρίδα για μας δεν είναι μόνο ένας ορισμένος τόπος, που μπορείτε να τον ρημάξετε, αλλά και ένας ορισμένος τρόπος, που από καταβολής, μας έμαθε να βαδίζουμε με την καρδιά στο κόκκινο και την ψυχή στο όλα ή τίποτα, ένας τρόπος, που δεν μπορείτε να τον αλλάξετε και αντέξαμε αγόγγυστα όλες τις συνέπειες, όχι γιατί είμαστε ατρόμητοι, αλλά γιατί αυτός είναι ο τρόπος μας, πολύ περισσότερο που δεν ελπίζαμε να ξέρετε πως το καθήκον κάθε στρατιώτη τελειώνει εκεί, που εγείρεται η συνείδηση του ανθρώπου, όταν για τη μικρή χαρά του δήμιου μανικές ιδεοληψίες του επιβάλλουν, να κάνει πράγματα, που ζημιώνουν την ψυχή του, που εν τέλει δεν ελπίζαμε να ξέρετε πως το μεγαλείο του ανθρώπου βρίσκεται σε κάποιαν επίγνωση, ας είναι και της αθλιότητάς του! Αυτός είναι ο τρόπος μας, είναι η ψυχή μας κι αυτήν την

πατρίδα είναι υπεροψία μωρόδοξη να θαρρείτε πως μπορείτε να μας την πάρετε.

Κι αυτά δεν τα λέμε, για να σας εκδικηθούμε, η εκδίκηση, έχουν πει, σε δένει με το χειρότερο εχθρό σου κι εμείς, ακόμη και με το κόστος μιας συγχώρεσης, θα παραμείνουμε ταμμένοι στην ελευθερία, όπως ακριβώς υπαινίσσεται ο ποιητής:

*Τις νύχτες, λέει, κάθε που έχω ανάγκη να σε μισήσω,
πάνω στις μνήμης τον τροχό ακονίζω τα λόγια,
μα το χάραμα στο πρώτο φτεροκόπημα πουλιού,
οι λέξεις μου, οι πιο πιστές, αυτομολούν στην αγάπη!*

Η εντολή εκτελέστηκε αυθημερόν και για 22 μερόνυχτα, το μένος και η έκταση της καταστροφής είναι ασύλληπτα:

Σε έκθεση του ο Χριστομιχάλης, διατυπωμένη σε εκείνη τη λυγερή και αδέξια καθαρεύουσα, σε μια προσπάθεια, θαρρείς, να τηρηθεί και το γράμμα της παράδοσης, που θέλει επίσημα διατυπωμένες τις παρακαταθήκες, με πόνο αλλά και ευγένεια ψυχής, αποτυπώνει όλο το τραγικό σκηνικό του χαλασμού:

«Η καταστροφή των Ανωγείων (αναφέρει) είναι ολοκληρωτική, λεηλατηθεισών απασών των οικιών, παντός αντικειμένου, ρουχισμού, τροφίμων και δι' εκρηκτικών υλών και πυρκαϊών αποπεράτωσαν το ολέθριον, βάρβαρον και καταστρεπτικόν έργο των, μη φησθέντων ούτε εκκλησιών ούτε σχολείων. Εις την περιοχὴν του αοριού κατέστρεψαν εκ θεμελίων άπαντα σχεδόν τα λιθόκτιστα μιτάτα (μάνδρας) και διήρπασαν, άπαντα τα υπόλοιπα αιγοπρόβατα της περιοχῆς ανερχόμενα εις 10.000 και πλέον. Άπαντα τα οικόσιτα ζώα μικρά και μεγάλα, αροτριώντα, χοίροι, φορτηγά ζώα κατεσφάγησαν. Η παραγωγή περιβολίων και αμπέλων επίσης κατεστράφη. Τρεις χιλιάδες γυναικοπαίδων διατελούν εν προσφυγία, άστεγα, στερούμενα και των στοιχειωδών μέσων υγιεινῆς και περιθάλψεως ήτοι ενδυμασιών, εσωρούχων, κλινοστρωμνῆς, τροφίμων κ.λ.π. και αντιμετωπίζουν τον εκ πείνας και ασθενειών θάνατον, παρ' όλον τον αλτρουισμόν και την φιλοξενίαν των κατοίκων της επαρχίας, η οποία βέβαια δεν είναι δυνατόν να παραταθεί επί μακρόν».

Η άγρυπνη μνήμη και το χρέος είναι που μας φέρνουν κι είμαστε κάθε Αύγουστο εδώ και η ευγνωμοσύνη εις τον αιώνα προς όσους μας παραστάθηκαν.

Φίλοι συγχωριανοί, εκλεκτοί προσκεκλημένοι, κυρίες και κύριοι

Αναφέρομαι συνοπτικά στα γεγονότα όχι τόσο για λόγους οικονομίας, όσο γιατί η διεξοδική παράθεση θα αδικούσε μοιραία όσα στα πλαίσια μιας μνημόσυνης αναφοράς θα παραλείπονταν, και κυρίως γιατί τα γεγονότα από μόνα τους δεν εξαντλούν την αλήθεια.

Η αλήθεια εκτείνεται πολύ πέραν των γεγονότων!

Στα μετά τα γεγονότα πρέπει να συνυπολογίζεται η ερμηνεία, που τους επιφυλάσσουμε, που τα αξιοποιεί ή τα ματαιώνει, καθώς που, όταν το αίμα στεγνώνει, το γεγονός γίνεται μύθος και ο μύθος έχει τη δική του χρησιμότητα, αλλά, επειδή η αλήθεια του πιο πολύ έχει να κάνει με το ζητούμενο, δεν έχει υποχρέωση να σέβεται την ακρίβεια των δεδομένων και στα πριν τα γεγονότα, πρέπει να συνεκτιμάται πρωτίστως η πρόθεση, που τα γεννά, και από την οποία αναμφίβολα και εν πολλοίς πιστοποιείται η ηθική τους ποιότητα, γιατί η πρόθεση είναι το μόνο, που μας ανήκει εξ ολοκλήρου, ενώ ο τρόπος που ενεργήσαμε ή το αποτέλεσμα, όποιο κι αν είναι, καθώς ξεφεύγει συχνά από τη βούλησή μας δεν έχει ασφαλώς την ίδια βαρύτητα.

Η άλλη αυτή διάσταση των γεγονότων, που μνημονεύουμε, η διάσταση του βάθους ή του ύψους, αν προτιμάτε, διαφαίνεται από την πρόθεση, το σκοπό, πάει να πει, που πίστευαν πως αντιστεκόμενοι υπηρετούσαν, όπως αποκαλύπτεται μέσα από τα έγγραφα, τις επιστολές και τις διηγήσεις των εμπλεκόμενων και είναι αυτό, που μάθαμε να αποκαλούμε Ανωγειανό ήθος.

Χαρακτηριστικό δείγμα του Ανωγειανού αυτού ψυχικού παραστήματος συναντούμε σε έγγραφο του Νίκου Σταυρακάκη ή Αεροπόρου, στενού συνεργάτη του Στεφανογιάννη, προς το λοχαγό Ραλφ Στόκμπριτζ, αξιωματικό της μυστικής αντικατασκοπίας, απεσταλμένο της βρετανικής αποστολής στην Κρήτη.

Ο Αεροπόρος ενοχλημένος από την προσπάθεια του βρετανού να επιτύχει τη απόσχιση των ανδρών της Ανωγειανής Ομάδας Αντίστασης από το Ε.Α.Μ. γράφει: «Έχομεν πλήρη επίγνωσιν της θέσεώς μας ως λαού, ως Έθνους, ως ατόμων υποδουλωμένων και δια τούτον διαθέσαμεν τα πάντα δια τον Ιερόν Αγώνα, η μόνη μας δε λύπη σήμερον είναι ότι δεν έχομεν να διαθέσωμεν τίποτε άλλο παρά μόνον την ζωήν, την οποίαν προθύμως και ευχαρίστως θα διαθέσωμεν.

Ό,τι είχαμεν ποίος λίγο ποίος πολύ το διαθέσαμεν ... κινούμενοι μόνον από το τίμιον, το ανιδιοτελές, το αγνόν, το ιδανικόν αίσθημα του πατριωτισμού, ως αντάξιοι απόγονοι ενδόξων προγόνων. Δεν κάνομεν επομένως εκμετάλευσιν. Φίλοι ειλικρινείς και ανιδιοτελείς... εις αντάλλαγμα δεν εξητήσαμεν τίποτα από Σας. Και τι θα ζητούσαμεν, χρήματα ίσως; Οι ευγενείς αγώνες δεν πληρώνονται με χρυσόν. Ηθέλαμεν μόνον αγαπητέ μου κ. Λοχαγέ ένα λίγο πράγμα, ένα ελάχιστον ως αμοιβήν. Αναγνώρισιν εκ μέρους σας των υπηρεσιών τούτων τας οποίας προσφέρομεν ανιδιοτελώς, κάποιαν ηθικήν ικανοποίησιν, κάποιαν ηθικήν προστασίαν, που αν μας περιμένει καμιά κακή τύχη, να μη μας χαρακτηρίσουν κακοποιούς και κλέπτας».

Είναι ακριβώς η φωνή της συνείδησης, που διεκδικεί έναντι πάντων, εν προκειμένω και των συμμάχων, την καθολική αναγνώριση της ηθικής ακεραιότητας, και αυτό το «ένα λίγο πράγμα», την ηθική προστασία, την ανεπίγνωστη αναγνώριση την οφείλουμε ακέραιη σε εκείνους, που πολέμησαν, όπως ακέραιη την οφείλουμε και στους γέροντες και στα παιδιά

και πρωτίστως στην Ανωγειανή ανώνυμη ηρωίδα, τη μάνα, τη σύζυγο, την αδελφή, που με όλους τους τρόπους αντιστάθηκε.

Η Ανωγειανή γυναίκα με Δωρική καρτερικότητα υπέμεινε τα πάνδεινα: τη στέρηση, τον πόνο, την απουσία, την εκδίκηση της ανταρτοσύνης, τον ξεριζωμό, την πείνα και το θάνατο, έμεινε πίσω να καλλιεργεί την πέτρα και την απαντοχή των ανήμπορων, έμεινε πίσω να ανάβει τα καντήλια, να μνημονεύει, να μοιρολογάται, να προσεύχεται και να σωπαίνει.

Κάτω απ' το τσεμπερί σκέπασε τα δροσερά της χρόνια και τίμησε τα μαύρα με πυκνότητα σημειολογική, πάει να πει την εμπειρία πως δεν υπάρχει αλήθεια ικανή να γιατρέψει τη λύπη, καθώς δε που για εκείνη ο πόλεμος τέλος δεν είχε, θυσιάστηκε ολοζωής σηκώνοντας όλο το βάρος του πένθους, και αρκέστηκε σε ό,τι απομένει να είναι η γυναίκα δίχως ένα χτενάκι στα μαλλιά, χωρίς ένα κοκκινάδι!

Τα Ανώγεια είναι στο πολλαπλάσιο το Δίστομο της Κρήτης. Η Ανωγειανή γυναίκα, το δικό μας πρόσωπο της Μαρίας Παντίσκα, που, με όσα τα μάτια τα στεγνά ξέρουν να πουν, έγινε παγκοσμίως η εμβληματική φιγούρα της θλιμμένης διαμαρτυρίας, της βουβής καταγγελίας, για όσα η βαρβαρότητας και η κτηνωδία του πολέμου επιφέρουν!

Της χρωστούμε μια τουλάχιστον αποκλειστική τιμητική εκδήλωση κάποτε.

Αγαπητοί φίλοι

Για να εκτιμηθεί σωστά το ηθικό μεγαλείο των υπερασπιστών της ελευθερίας του τόπου, θα πρέπει να ενταχθεί στο ευρύτερο πλαίσιο του πολέμου και εν προκειμένω της μάχης της Κρήτης

Από την επομένη της λήξης της ο Γερμανικός στρατός έθεσε σε εφαρμογή ένα σχέδιο αντεκδικήσεων, που όμοιό του δεν είχε δει το φως μέχρι εκείνη τη στιγμή σε όλη τη διάρκεια του πολέμου. Με την εντολή του Στούντεντ άρχισαν ομαδικές εκτελέσεις αθώων αδιακρίτως, που συλλαμβάνονταν όχι στο πεδίο της μάχης, αλλά οπουδήποτε, πυρπολήσεις σπιτιών και ολόκληρων χωριών, υπολογίζεται ότι μόνο τους πρώτους μήνες της γερμανικής κατοχής εκτελέστηκαν 2000 άνθρωποι, γυναίκες και άνδρες, με την κατηγορία ότι πολέμησαν το γερμανικό στρατό, χωρίς να είναι στρατιώτες. Αυτό, κατά τους Γότθους, είναι το δίκαιο του πολέμου, παρ' ότι το άρθρο 2 της Χάγης αναγνωρίζει ρητά το δικαίωμα σε κάθε αμυνόμενο, ελλείψει χρόνου, να υπερασπίζεται και άτακτα τον εαυτό του!

Σε αυτήν την κατηγορία υπάγεται και το Ανωγειανό αντάρτικο, αφού οι στρατευμένοι του χωριού, όπως και όλης της Κρήτης, έλειπαν υπερασπιζόμενοι, όπως μπορούσαν, τα σύνορα της πάνω Ελλάδας.

Όμως μέτρα σαν κι αυτά σε έναν λαό με υψηλό επίπεδο αξιοπρέπειας οδηγούν στο εντελώς αντίθετο αποτέλεσμα. Όχι μόνο δεν κάμπτουν το αγωνιστικό του φρόνημα, αλλά προσβάλλουν και αυτήν την αίσθηση του δικαίου, καθώς του είναι αδύνατον να εννοήσει τι σόι δίκαιο είναι αυτό, που

νομιμοποιεί τον εισβολέα και ποινικοποιεί εκείνον που αμύνεται για την τιμή και τη ζωή του.

Εάν οι ισχυροί θέλουν να επιβάλουν τη δύναμή τους πάνω στους ασθενέστερους, προφανώς μπορούν να το κάνουν. Δεν μπορούν όμως να το περάσουν στις συνειδήσεις των ανθρώπων και μάλιστα εκείνων, που τυχαίνει να μη έχουν μάθει να γονατίζουν, παρά μονάχα για να προσευχηθούν.

Τα εγκλήματα των Γερμανών με τη μορφή αντιποίνων εναντίον αμάχων ή ημιστρατιωτικών ομάδων ως μέτρο εκφοβισμού, επιβολής και κυριαρχίας είναι επιεικώς ηλίθιο και ως άλλοθι τάχα παραβίασης του στρατιωτικού κώδικα τιμής είναι ηθικά λιποβαρές, αν δεν είναι παντελώς κατάπτυστο.

«Άλλοι καιροί, λέει ο Σεφέρης, ήσαν άλλοι πόλεμοι. Είχε ο εχθρός ένα ντουφέκι, είχες κι εσύ ένα». Κι έλεγες έχει κάπου να πατά το αίολο εκείνο δίκαιο της δορυκτησίας.

Η Μάχη της Κρήτης στο σύνολό της δε θα μείνει στην ιστορική συνείδηση ως μια έστω ετεροβαρής επιχείρηση, όσο μια σύγκρουση ανάμεσα στην υπεροπλία ενός τακτικού στρατού απέναντι στο ψυχικό σθένος απλών ανθρώπων.

Αλλά για ιδείτε η μόνη καταφυγή των αδυνάτων του πολέμου, η επίκληση του δικαίου, η ηθική καταγγελία όσων «ήρξαντο χειρών αδικών» και οι πολιτικές και νομικές κυρώσεις για εγκληματίες και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, κατά δυστυχία, δεν άρκεσαν ως σήμερα για να αποτρέψουν τους εκάστοτε επίδοξους κατακτητές. Χαρακτηρίστε τους όπως θέλετε: βάρβαρους, απολίτιστους, σφαγείς, κατά συρροή δολοφόνους, συναισθηματικά και ψυχικά ανάπηρους, αμετανόητους εγκληματίες, δεν ιδρώνει το αυτί τους!

Όμως και οι πιο αδίστακτοι τύραννοι δεν θα έμεναν απαθείς, αν μπορούσαμε να καλλιεργήσουμε, επίμονα και μεθοδικά, την ιδέα, πως πέρα από τις εκατόμβες των θυμάτων, την εγγενή αδικία και την ανηθικότητά του ο πόλεμος ήταν και παραμένει κακή επένδυση, είναι εντέλει ασύμφορος.

Στο πνεύμα αυτό και στη γλώσσα, που κατανοούν οι ισχυροί, ας απευθυνθούμε στους χθεσινούς εχθρούς μας, απόγονοι αυτοί, απόγονοι κι εμείς, κι ας προσπαθήσουμε να τους εξηγήσουμε σε ευθύ λόγο:

Στο Δεύτερο Μεγάλο Πόλεμο, κύριοι, δεν κάνατε απλά άλλο ένα έγκλημα το μεγαλύτερο στην ιστορία, κάνατε κάτι χειρότερο, κάνατε λάθος, ένα δεύτερο μεγαλύτερο, για να διορθώσετε το πρώτο!

Κι ήταν λάθος, γιατί υψώσατε ανάστημα πάνω απ' το μπόι σας, το αποτέλεσμα αυτό δείχνει. Και θα μπορούσατε να το ξέρετε απ' την αρχή, όπως το ξέραμε εμείς, γιατί εμείς πιστέψαμε στους μύθους και γνωρίζαμε τις ιδιοτροπίες της Άτης και της Νέμεσης.

Ήταν λάθος ολέθριο, γιατί θελήσατε με τη βία να λύσετε προβλήματα ζωτικού χώρου ή όπως αλλιώς τα βαφτίσατε, αγνοώντας πως κανένας πόλεμος δεν έλυσε ποτέ πρόβλημα χωρίς να δημιουργήσει άλλα μεγαλύτερα.

Σε ολόκληρη τη διάρκεια του πολέμου και πολύ μετά από αυτόν το μόνο «σωστό» πράγμα που κάνατε με συνέπεια ήταν να προστατεύσετε τους συνεργούς και τους δωσίλογους και βέβαια να χαρίσετε την εύνοιά σας σε όλες εκείνες των κατακτημένων χωρών, που ο πόλεμός σας εξαχρείωσε τόσο, που να προσφέρουν σε κατακτητές σχεδόν πρόθυμα οριζόντιες, πως είπαν, υπηρεσίες!

Και την πολιτική αυτή μωρία τη συνεχίζετε και σήμερα, που μας υψώνετε το δάκτυλο υποδείχνοντας το δρόμο της χρηστής οικονομικής τάξης, ξεχνώντας πως στην αντίληψή μας παραμένετε υπόχρεοι του κατοχικού δανείου, όπου βάλατε την υπογραφή σας και δεν την τιμήσατε, υπόχρεοι των πολεμικών οικονομικών και πολιτιστικών επανορθώσεων, που σύμφωνα με τις συνθήκες οφείλετε ως ελάχιστη ένδειξη έμπρακτης συγγνώμης και στη συνείδησή μας παραμένετε ηθικά υποβαθμισμένοι για τις μεθοδεύσεις, και τους νομικίστικους τακτικισμούς, που μετέρχεστε, για να αποφύγετε και αυτό το ελάχιστο, μέσα, που μόνο υπερόπτες, ή λαοί περιορισμένης ευθύνης μεταχειρίζονται.

Συνεχίζετε και σήμερα με τη σιδερένια πυγμή σας και τις άλλες μεταλλικές, αγέλαστες έννοιες, της ατσάλινης δημοσιονομικής πειθαρχίας και της σκληρής λιτότητας να οδηγείτε την Ευρώπη, από άλλο δρόμο, σε σύγχρονους Ναζισμούς και δι' αυτών εις τα εξ'ων συνετέθη.

Αν δεν έχετε διδαχθεί τίποτα από όσα κάνατε κι από όσα πάθατε, μάθετε τουλάχιστον τούτο: Γενναίους στρατιώτες γνωρίσαμε πολλούς στην ιστορία. Έξυπνους ελάχιστους. Η διαφορά βρίσκεται στο ότι οι γενναίοι νομίζουν ότι, επειδή μπορούν να κατακτήσουν τον κόσμο με τη λόγχη, μπορούν με τη λόγχη και να τον κρατήσουν κατακτημένο, οι άλλοι, οι νοήμονες, όταν αναμετρώνται με λαούς, που βαδίζουν χορεύοντας, για να προστατεύσουν θεούς, που ανασαίνουν αέρα καθαρό, καθώς που το διοξειδίο, που εκπνέουν, το φυσούν σ' ένα καλάμι και το κάνουν μουσική, υποψιάζονται ότι αυτό το δεύτερο είναι αδύνατο Είναι και μακροϊστορικά απογοητευτικό σεις, που φιλοδοξήσατε να γίνετε κοσμοκράτορες, να μη διαθέτετε κοινή νοημοσύνη!

Αγαπητοί φίλοι

Μνημονεύουμε μια από τις τραγικότερες σελίδες της τοπικής μας ιστορίας, η στιγμή ιερή, ο τόπος μικρός κι είναι συνήθεια κακή των πανηγυρικών τα φιμωμένα λόγια: Ασφαλώς οι θυσίες της αντίστασης έπιασαν τόπο, οι Γερμανοί ηττήθηκαν κατά κράτος, αλλά εμείς δε χαρήκαμε τη νίκη μας. Αφού χωρίσαμε αγωνιστές, που αντιστάθηκαν σε κοινό εχθρό με την ίδια αυτοθυσία, σε καλούς και κακούς, εκτρέψαμε ένα μεγάλο μέρος του αγώνα για απελευθέρωση σε λάθος εχθρούς, κι οι μνήμες επίμονες, καθώς που απ' τον εμφύλιο χειρότερο δεν έχει!

Μιλώ για το συνολικό αποτέλεσμα της εθνικής μας αντίστασης ηρωικής και λυτρωτικής από τη μια, θλιβερής απαρχής για αλληλοσπαραγμό και διχοτόμηση από την άλλη, σαν οι μισοί, που γιόρταζαν στο Γοργοπόταμο, να υπερασπίζονταν μian άλλη πατρίδα από εκείνους, που γιόρταζαν ως χθες

στου Μακρυγιάννη και καν δεν πέρασε από κανενός το νου πως, αλίμονο, μπορεί να τους πιστέψουμε και τους δύο και πως αμείλικτη ετυμηγορία ο στίχος του ποιητή: « Διαιρεμένου η προσευχή δεν εισακούεται...»

Είναι εδώ, που, όσο γίνεται, πρέπει, θαρρώ, για τις επόμενες γενιές να διορθώσουμε τις μνήμες...!

Προς τούτο και όχι μόνο σας καλώ να αναλογιστούμε τί είναι αυτό, που σ' αυτήν την πικρή πατρίδα μας κόβει στα δυο, να μας πονά το άδικο, να μας πονά και το δίκιο, τι είναι αυτό, που απαιτεί δυο γλώσσες, για να μιλήσουμε Ελληνικά, τι είναι αυτό, που δεν αφήνει μεσαίο τόπο κι όποιος κι αν είσαι κι όπου να σταθείς την κρίσιμη ώρα, οι άλλοι να σε λένε προδότη και να σε βάνουν στο σημάδι.

Δεν ξέρω τις απαντήσεις κι όσοι αμετακίνητοι σας πουν πως τις βρήκαν και πως για όλα φταίξαν οι άλλοι, ρίχνουν νερό στο ρήγμα του επόμενου διχασμού, ξέρω μόνο εκείνο, που μας έμαθε ο Μπάρμπα-Γιάννης, πως «τούτη την πατρίδα την έχομεν όλοι μαζί» και πως είμαστε στο «εμείς»!

Κι ακόμη ξέρω πως η δράση των κύριων εκφραστών της Ανωγειανής αντίστασης, από όλο το πολιτικό φάσμα, ήταν εφαρμογή στην πράξη της εθνικής αυτής εντολής, που σημαίνει πως το Ανωγειανό Αντάρτικο συνιστούσε και μιαν αντίσταση ηθική απέναντι στο μονιμότερο και δολερό εχθρό μας, κι είναι αυτό, θαρρώ, το βαθύτερο και διαρκέστερο μήνυμα ημερών σαν τη σημερινή.

Σας καλώ ακόμη να αναλογιστούμε, για τα πιο πρόσφατα, τι είναι εκείνο που έναν λαό φιλόπατρι μέχρις αυτοθυσίας τον έχει φέρει σε κατάσταση ολικής θλίψης να τεθεί κάτω από ξένη οικονομική κηδεμονία.

Σαν εμείς, που διδάξαμε στους άλλους ότι «εύδαιμον το ελεύθερον», να μην είμαστε σε θέση να κατανοήσουμε με όρους πολιτικής πρακτικής, το εντελώς αυτόδηλο: ότι η διασφάλιση της εθνικής ανεξαρτησίας προϋποθέτει την πολιτική μας ωριμότητα και την πολιτική μας ελευθερία και αυτή με τη σειρά της την οικονομική μας αυτοτέλεια, ότι, όταν το ένα μας χέρι είναι απλωμένο για οικονομική βοήθεια, το άλλο δεν μπορεί να είναι υψωμένο γροθιά, κι ότι, όσο παραμένουμε οικονομικά υποτελείς, δεν μπορούμε να είμαστε εθνικά ελεύθεροι! Κι η άκαμπτη αυτή αλήθεια δεν αφήνει πλέον περιθώρια παρερμηνείας,

Με τις σκέψεις αυτές και τη μνήμη ευλαβικά προσηλωμένη στην ιερή θυσία στρέφουμε το βλέμμα στο αύριο, το αύριο, που είναι κιόλας εδώ, όπου οι αναμετρήσεις τύπου Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου ανήκουν οριστικά στην ιστορία και εκπλήξεις αδιανόητες μέχρι χθες ακυρώνουν τις εμπειρίες του παρελθόντος!

Ήδη στο αλλοπρόσαλλο τοπίο της νέας παγκόσμιας τάξης τα περιγράμματα έχουν θολώσει, η διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στους πολεμικούς και τους ειρηνικούς καιρούς δεν είναι πλέον ευδιάκριτη, οι

άλλοτε κρατικές και εθνικές υποστάσεις υποχωρούν και στη θέση τους αναδύονται αυτοκρατορίες, που αξιοποιώντας συστημικές αδυναμίες και την ψυχολογία της μάζας, διεξάγουν ανελέητους οικονομικούς και θρησκευτικούς ολοκληρωτικούς πολέμους, αλώνοντας εκ των έσω εθνότητες και πατρίδες!

Στο νέο αυτό μέτωπο η κοινωνική ειρήνη, με την κυριαρχία των αγορών, την υπαγόρευση της πολιτικής από αλληλοσυγκρουόμενα οικονομικά διευθυντήρια και την κατ' επέκταση αποδόμηση του κοινωνικού κράτους, γίνεται όλο και πιο εύθραυστη, ο τέταρτος κόσμος, οι νεόπτωχοι, και σαν όρος έπαψε πια να μας ξενίζει .

Και σαν να μην έφταναν αυτά η κοινωνική ειρήνη γνωρίζει εδώ και καιρό μια πρωτόγνωρη, εφιαλτική εμπειρία: Οι αυλές της Ευρώπης και όχι μόνο γέμισαν από περιφερόμενους, που, άγνωστο πως ξεπέρασαν το φόβο του θανάτου και σκορπούν τον τρόμο, για να γίνουν, λέει, μάρτυρες ενός κακοποιημένου θεού, διψασμένου για αίμα απίστων αδιακρίτως! Οι οχυρώσεις του χθες αχρηστεύονται, και πλέον ο νέος εχθρός, ο παγκόσμιος ολοκληρωτισμός δεν αντιμετωπίζεται στα γνωστά από τη συμβατική πολεμική χαρακώματα!

Απέναντι στις νέες καταδυναστεύσεις απαιτούνται νέα πρότυπα εθνικής δράσης, το «Αν θες ειρήνη, ετοιμάσου για πόλεμο!» κατέρρευσε από την ανεξέλεγκτη παραφροσύνη του τελευταίου πολέμου, πλέον, αν θέλουμε ειρήνη, πρέπει να ετοιμαστούμε για ειρήνη, είναι το νέο ρίσκο, που πρέπει να αναλάβουμε, δεν είναι ακίνδυνο και το ξέρουμε, μα είναι το μόνο που δεν έχουμε δοκιμάσει, είναι το σύγχρονο πεδίο εθνικού ηρωισμού, κάποια στοιχεία του οποίου ευτυχώς διαθέτουμε.

Είναι παρήγορο και ελπιδοφόρο πως παρά την παρατεταμένη ομίχλη στο οικονομικό και πολιτικό πεδίο και σε αντίθεση με τους φοβικούς που υψώνουν τείχη, εμείς είχαμε τη διορατικότητα και τη μεγαλοσύνη να έχουμε μια Μεσογειακή αγκαλιά ανοιχτή για κάθε πεινασμένο, για κάθε διωκόμενο, για κάθε ξεριζωμένο, για κάθε ικέτη, που η αναλγησία των ισχυρών ξεβράζει στις ακτές μας! Είναι παρήγορο και ελπιδοφόρο πως, όπου η πολιτεία υπολείπεται, ενεργοποιούνται τα κοινωνικά αντανεκλαστικά και η κοινωνία των πολιτών και η εκκλησία παραστέκουν τους χειμαζόμενους συνανθρώπους μας. Δεν είναι αρκετά αυτά, αλλά δείχνουν το δρόμο.

Ένα δρόμο, που, όπως λέει ο Καζαντζάκης, τον ανοίγει η ψυχή μέσα από τα χαλάσματα, είναι ο δρόμος που βαδίζουν όλοι οι Ανωγειανοί από καταβολής, συνίσταται στην εκχυλίζουσα φιλοτιμία, την ιδιάζουσα εκείνη περηφάνια, που ώρες μπορεί να παίρνει το στραβό δρόμο και να μας καταβυθίζει στο πένθος, αλλά είναι η ίδια Αρετή, που κυρίως στα δύσκολα συνεγείρει το νου και τις αισθήσεις μας και μας κάνει ικανούς για το ακατόρθωτο, ψυχωμένους και ακατάβλητους.

Τούτων ούτως εχόντων, πως συνόψιζαν οι παλιοί δάσκαλοι, δεν έχουμε πλέον την πολυτέλεια του διλήμματος, μόνο με ενότητα στερεωμένη στις εθνικές μας αρετές , μόνο με ανοιχτή καρδιά και νου που προλαβαίνει, στο πνεύμα, αν μπορώ να το πω έτσι, ενός Ναι, που αντιστέκεται, μπορούμε

βάσιμα να ελπίζουμε πως στη νέα οικουμενική πραγματικότητα θα εκταμιευθούν οι ιστορικές μας παρακαταθήκες, και θα δικαιωθούν οι θυσίες των γονέων και των παππούδων μας, που αναμετρήθηκαν με το τέρας του πιο ακραίου πολιτικού σκοταδισμού και πλήρωσαν με την ερήμωση της ζωής τους και με το αίμα τους το ποινικό δικαίωμα στο φως!

Σας ευχαριστώ

Δημήτρης Σαλούστρος
Αμερικής 8, Λιβαδειά Βοιωτίας
Τηλ: 2261022873 Κιν: 6973549047
Mail: Saloudim@hotmail.com